

209

III

Total No. of Questions - 16

Total No. of Printed Pages - 4

Regd.
No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Part - II

SANSKRIT, Paper - II
(Second Language)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 100

Note :

1. All questions should be attempted.
2. Question Nos. 1, 2 and 3 should be answered either in the medium of instructions of the candidate or in Sanskrit (Devnagari Script).
3. The remaining questions should be answered in Sanskrit (Devnagari Script) only.

सूचना : प्रथम, द्वितीय, तृतीय प्रश्नान् विहाय अन्ये सर्वेऽपि प्रश्नाः संस्कृतभाषायामेव समाधातव्याः ।

- I. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थं भावं च लिखत । 1 × 8 = 8
- अ) दानं धर्मश्च विद्या च रुपं शीलं कुलं तथा ।
सुखमायुर्यशश्चैव नव गोप्यानि यत्नतः ॥
- आ) गुणस्तवेन कुर्वन्ति महतां मानवर्धनम् ।
हनूमानभवत् स्तुत्या रामकार्यभरक्षमः ॥
- II. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । 1 × 6 = 6
- अ) हरिश्चन्द्रः सत्यमेव जयते इति कथं निरूपितवान् ?
- आ) 'काव्यं पुष्पविलापनाम हृदि मे स्फूर्तम्' - विवृणुत ।
- III. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । 1 × 6 = 6
- अ) गोपालः कृष्णः कथं गोविन्दः अजायत ?
- आ) दधीचेः दानगुणमधिकृत्य लिखत ।

IV. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत ।

3 × 2 = 6

- अ) पार्वती तपः कथम् आचरति ?
- आ) वासुकिना गरुत्मान् किमिति अभिहितः ?
- इ) आत्मनः वनगमनविषये रामः भरतं किमवदत् ?
- ई) किमर्थं गरुडेन देवलोकात् अमृतवृष्टिः पतिता ?
- उ) ऐरावताधिरूढः देवेन्द्रः किमर्थं प्रतीक्षते ?
- ऊ) राज्यं नाम कीदृशम् ?

V. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं लिखत ।

2 × 3 = 6

- अ) भविता ते न कदापि सत्त्वसादः ।
- आ) अवदत् माङ्गलिकं गलेऽस्ति ते ।
- इ) ननु भोः मातुः, शिशुं मा भिदः ।
- ई) विशाम्यहं हि पातालं तरसा गृह्य शङ्करम् ।

VI. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं लिखत ।

2 × 3 = 6

- अ) मन्ये इदं मम परमं सौभाग्यम् ।
- आ) यदि कौतूहलम् आकर्ण्यताम् ।
- इ) मनः एव मनुष्याणां कारणं बन्धमोक्षयोः ।
- ई) किमस्माकम् अमुना अभिवर्षेण ।

VII. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत ।

3 × 2 = 6

- अ) कस्मात् युधिष्ठिरः नरकक्लेशं ददर्श ?
- आ) केन सर्वरोगस्य सम्भवः भवति ?
- इ) अयं पुष्पविलापः कस्य कवेः ग्रन्थस्य अनुवादः भवति ?
- ई) चन्द्रमत्याः हरिश्चन्द्रस्य स्मृतिः कस्मात् आगता ?
- उ) अगस्त्यः कम्परायाय किमर्थं खड्गं प्रेषयति ?
- ऊ) कानि यत्नतः गोप्यानि ?

VIII. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत ।

3 × 2 = 6

- अ) बाणभट्टेन विरचितं काव्यद्वयं किम् ?
- आ) अन्ते वीरः राजानं किमवोचत् ?
- इ) श्रीरामकृष्णः कम् आश्रित्य वसति स्म ?

- इ) विष्णोः वचनं श्रुत्वा इन्द्रः किमवदत् ?
 उ) अगस्त्यमुनेः आश्रमः कस्य तीरे आसीत् ?
 ऊ) शिखिध्वजः कीदृशः ? सः राज्ये किमकरोत् ?

IX. एकेन वाक्येन समाधानं दत्त ।

5 × 1 = 5

- अ) हरिश्चन्द्रस्य केन विस्मृतिः आगताः ?
 आ) सर्वलोकपितामहः कः ?
 इ) शिशुपालस्य शिरः केन छिन्नम् ?
 ई) मधुराविजयस्य कर्त्री का ?
 उ) सर्वरोगक्षयः केन भवति ?

X. एकेन वाक्येन समाधानं दत्त ।

5 × 1 = 5

- अ) गोविन्दपट्टाभिषेकः कस्मात् ग्रन्थात् स्वीकृतः ?
 आ) शुकस्य नाम किम् ?
 इ) वृत्रासुरः कस्य भक्तः ?
 ई) शिखिध्वजस्य भार्या का ?
 उ) परनारीसहोदरः कः ?

XI. अधोनिर्दिष्ट कथां पठित्वा प्रश्नानां समाधानानि दत्त ।

उज्जयिन्यां भट्टिः नाम कोऽपि ब्राह्मणः आसीत् । तस्य अभयाम्बा नाम भार्या, कमलाकरो नाम तनयः च आस्ताम् । एकपुत्रौ तौ दम्पती कमलाकरे नितान्तं प्रेमवन्तौ बभूवतुः । सः तु शरीरम् अलङ्कृत्य विद्यापराङ्मुखः विषयोन्मुखः च अभवत् । तथाविधिं तम् आहूय भट्टिः कदाचिदेवम् उपदिदेश ।

मानवकुले जन्म महता पुण्येन लभ्यते । तत् लब्ध्वा अपि त्वमेवं दुर्वृत्तः असि । किञ्च तवायं विद्याभ्यासस्य कालः । इदानीं यदि विद्यां नाभ्यस्यसि तर्हि पश्चात्तव महासन्तापः भविष्यति । अपरं च यावत् अहं जीवामि तावत्त्वया विद्या अभ्यासनीया । पश्चात्तु सा दुर्लभा भवेत् ।

प्रश्ना :

5 × 1 = 5

1. उज्जयिन्यां कः आसीत् ?
2. भट्टिः भार्यायाः नाम किम् ?
3. भट्टिः तनयस्य नाम किम् ?
4. का पश्चात् दुर्लभा भवति ?
5. किं महता पुण्येन लभ्यते ?

XII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि सन्धत ।

3 × 2 = 6

- अ) शरत् + चन्द्रः   आ) तपः + वनम्   इ) सुप् + अन्तम्
 ई) तत् + नाम   उ) गुरुः + जयति   ऊ) तत् + टीका

XIII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि विघटयत ।

3 × 2 = 6

- अ) वाग्वादः   आ) हरिष्टीकते   इ) नमस्ते
 ई) मनश्चलति   उ) षण्मुखाः   ऊ) वृक्षःफलति

XIV. द्वयोः शब्दयोः सविभक्तिं रूपाणि लिखत ।

2 × 6 = 12

- अ) मनस्   आ) वाक्
 इ) एतत् (पुं)   ई) राजन्

XV. समासनामनिर्देशपूर्वकं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत ।

3 × 2 = 6

- अ) कार्यकुशलः   आ) भोज्योष्णम्
 इ) चोरभयम्   ई) महाबलः
 उ) सप्तरात्रम्   ऊ) अधर्मः

XVI. अधोरेखाङ्कित पदं शुद्धीकृत्य वाक्यं लिखत ।

5 × 1 = 5

- अ) छात्रः गुरुं नमस्कुर्वन्ति ।
 आ) बालः गृहाणि अगच्छन् ।
 इ) तौ चित्रं पश्यन्ति ।
 ई) युवां जलं पास्यथ ।
 उ) एषा पत्रम् अलिखन् ।